

تحولات منطقه قفقاز و اتفاقات پیرامون آن

کارشناس مسائل سیاسی معتقد است انبوهی از فشار رسانه‌ای غربی، منطقه‌ای تلاش می‌کنند مردم کشورهای منطقه را به یک جنگ شناختی علیه ملت و حکومت ایران در حوزه قفقاز قرار دهند.

به گزارش آران نیوز به نقل از خبرگزاری میزان - در ادامه سلسله گفت و گو ها درباره تحولات حوزه قفقاز پای صحبت های عشرت شایق «کارشناس مسائل بین الملل» نشستیم و علت ورود ترکیه به جنگ قره باغ و نیز راهبرد ایران در قبال وضعیت جدید در منطقه قفقاز را مورد بررسی قرار دادیم که در این مجال می خوانیم.

منطقه قفقاز و اتفاقات پیرامون آن

میزان: چرا منطقه قفقاز به یکباره برای قدرت های منطقه ای و جهانی مهم شد و پای دیگر کشورها از جمله ترکیه و رژیم جنایتکار صهیونیستی را به این منطقه گشود؟

شایق: منطقه قفقاز و اتفاقات پیرامون آن، موضوع امروز و دیروز نیست و از نظر سیاسی، اقتصادی و منطقه ای برای ایران و کشور های همسایه از اهمیت خاصی برخوردار است. برای درک اهمیت این جایگاه باید به خاصیت ژئواکونومیک این منطقه توجه کرد. واژه ژئواکونومیک وقتی پا به میدان می گذارد، یعنی باید اثرگذاری عوامل یا زیربنا های اقتصادی در محیط کشوری، منطقه ای و جهانی در تصمیم گیری های سیاسی و رقابت های قدرتی و اثرگذاری این عوامل در ساختار شکل دهنده ژئوپلیتیک منطقه ای و یا جهانی را بررسی کرد. در اینجا یکسری تحلیل های استراتژی بدون در نظرگرفتن سود تجاری که از سوی دولت ها اعمال می شود، مدنظر است آنچه در حوزه ژئواکونومیک مطرح می شود در حوزه قلمرو کشورهاست.

میزان: با توضیحاتی که مطرح کردید حضور و تحرکات ترکیه هم بخاطر خاصیت ژئواکونومیک این منطقه است؟

شایق: ترکیه برای اینکه بتواند از مسیر دریای خزر خود را به چین برساند و خط تجاری قدیمی را فعال کند، در این منطقه حضور یافته است، آنها درصدد هستند بجای اینکه در این مسیر تجاری ایران حضور داشته باشد، حضور و فعالیت یابند. از طرف دیگر ترکیه به دنبال کسب سود کریدور انرژی است که از شمال و جنوب ارس به انگلیس می گذرد. آنها در این مدت یکسری جلسات و مذاکرات در این باره گذاشته و شاید معاهدات پنهانی هم بین باکو، لندن و آنکارا انجام شده باشد.

وابستگی اقتصادی شمال ارس به ایران کاهش می یابد

میزان: منظورتان این است که با یک قرارداد سه جانبه قصد دارند ایران را دور بزنند؟

شایق: بله، بیش بینی می شود برای استفاده از این حوزه استراتژیک، ایران را دور بزنند و ایران از این سود سرشار دور خواهد ماند. در حالی که این کریدور انرژی راه اندازی شود، وابستگی اقتصادی شمال ارس، نخجوان به ایران کاهش می یابد و مناطق جنوب ارس که از اقتصاد متاسفانه بحران زده آسیب دیدند، دیگر آن دهلیز های شکوفایی اقتصادی شان از بین می رود. منطقه اقتصادی ارس نخستین و مهمترین بازنده این کریدور است. هنوز منطقه آزاد ارس نتوانسته به سکوی صادرات ایران تبدیل شود و تجارت در این منطقه بجای رشد، معکوس شده است و واقعا اگر این مباحث اقتصادی دشت مغان و ماکو وابسته به این کریدور شوند، به نابرابری جنوب و شمال ارس دامن زده می شود و تبعات اجتماعی و فرهنگی به دنبال دارد و گرایش های خارج از مدیریت به وجود می آید و باید دنبال این باشیم که جلوی این زبان را بگیریم و اجازه ندهیم که حوزه قفقاز با جنگ اکونومیک، منافعش در اختیار ترکیه و صهیونیست ها قرار بگیرد و آنها با فرافکنی و حرکت های سیاسی و شیخانی دنبال این باشند که ما را درگیر میاحت دیگر کنند.

باکو و آنکارا از جنگ قره باغ اهداف اقتصادی داشتند

میزان: منطقه قره باغ غیر از عبور کریدور انرژی چه خاصیت های دیگری برای کشورهای نفوذکننده دارد؟

شایق: قره باغ در حوزه نفت و گاز دریای خزر قرار دارد تنها در ۴۰ کیلومتری شمال آن در گنجه و ۱۶ کیلومتری مرزش با ارمنستان، خط لوله باکو، تفلیس و جیحان می گذرد و شرکت های نفتی و گازی دنیا پیش از این جنگ دنبال باز شدن قره باغ بودند و می خواستند این منطقه به آرامش و امنیت برسد، مذاکرات با باکو در ماه های فوریه و مارس هم انجام شده بود و شرکت بزرگ نفتی بریتیش پترولیوم در نزدیکی مرز های ایران خیز برداشته و حرکت سرعتی برای سرمایه گذاری در حوزه های نفتی این منطقه داشتند. در زمان بروز جنگ قره باغ، سهام شرکت نفتی انگلیسی افزایش یافت و آن ها به دنبال مذاکره فشرده با باکو قرار گرفتند و مدتهاست قرارداد استخراج طلا را نیز امضا کرده اند؛ حالا به دنبال این جریان نفت و گاز هم هستند اینجا ترکیه هم می خواهد منافع خود را تامین کند و باکو در این مورد با ترکیه همراهی می کند و ما اگر جمع بندی از جنگ قره باغ داشته باشیم، می بینیم باکو و آنکارا از جنگ قره باغ اهداف اقتصادی داشتند از جمله کریدور های انرژی و شبکه های تجاری و بازرگانی که مدنظرشان بود لذا حضور اردوغان و حماسه سرایی او در آذربایجان نیز از همین جایگاه قابل بحث است.

جنگ قره باغ در حقیقت یک جنگ ژئواکونومیک است

میزان: پس جنگ قره باغ این بار با مسائل اقتصادی پشت پرده اش کلید خورد؟

شایق: بله، جنگ قره باغ در حقیقت یک جنگ ژئواکونومیک است؛ به همین دلیل وقتی معاملات اقتصادی و تجاری ترکیه با انگلیس را بررسی می کنیم، می بینیم پیش از جنگ زمینه های میادلات تجاری و اقتصادی را چیده و آماده اند که پای امضای تعهدات بروند و هرکس سهم خواهی خود را می کند به همین دلیل این جنگ ژئواکونومیک و ژئواکونومیک بوده است یعنی از گذشته دور کمپانی های بزرگی برنامه ریزی کرده بودند که اگر این جنگ باعث ایجاد کریدور جنوبی بزرگی بشود، بتوانند از آن بهره برداری کنند و دنبال این بودند تا پای ترکیه به این منطقه انرژی خزر باز شود؛ در این صورت ایران با یک رقیب جدید روبرو می شود که محور مشترکش با ترکمنستان و آسیای مرکزی ی زبان مشترک و نگاه ژئوپلیتیک است و نباید این جنگ را یک جنگ ساده منطقه ای فلفمداد کرد.

ترکیه دنبال دستیابی به مناطق ژئو اکونومیک و ژئو انرژی منطقه است

ترکیه خیلی تلاش کرد خود را در بین کشورهای اتحادیه اروپا قرار دهد که نشد، از سوی دیگر جزو کشورهای عربی هم نیست که محور آن ها شود لذا موضوع نوعثمانی را مطرح کرد که از آن جواب نگرفت و الان دنبال دستیابی به مناطق ژئو اکونومیک و ژئو انرژی منطقه است که خب حوزه قفقاز در اولویتش قرار دارد و با آتش افروزی که در جنگ قره باغ کردند و بعد از سوختن مردم و به هم ریختن مرز ها و دنبال آن یک بحث آتش بس و نهایتا جشنی که با حضور اردوغان در باکو گرفته شد.

ایران باید یک تجدید نظر جدی در سیاست های خود در منطقه قفقاز داشته باشد

میزان: ایران برای حفظ منافع خود در منطقه قفقاز چه راهبردهایی پیش رو دارد؟

شایق: بعد از جنگ اخیر قره باغ لازم است ایران یک تجدید نظر جدی در سیاست های خود در منطقه قفقاز داشته باشد. لازم است در این منطقه کریپدور انرژی جدید را شکل دهیم و در این جریان وقتی شرکت هایی مانند بریتیش پترولیوم وارد می شوند و قرارداد ببندند و این خط جدید نفت از باکو به ترکیه و اروپا ببرند، ایران از این مزیت دور می شود و اینجاست که باید وارد این حوزه شده و حرکت لازم را کنیم. نباید غفلت نکنیم و بعد چشم باز کنیم ببینیم این منطقه از دست رفته است. نباید از مدل سیاست های قبلی در قفقاز استفاده کنیم. نباید اجازه دهیم کشورهای غربیه با حضور در این منطقه استراتژیک به نفع خود بهره ببرند بلکه لازم داریم محور باکو آنکارا شکسته شود. باید وضعیت پایگاه نظامی ترکیه در قره باغ که در نزدیکی مرز های مشخص شود، همچنین حضور رژیم صهیونیستی غاصب با چند شرکت نفت و گاز در این منطقه؛ موضوع دیگری است که صد ها مخاطره دارد و ایران باید با قدرت وارد شده و از حقوق حقه تمامیت ارضی و استقلال کشور دفاع کند.

باید جبهه مقاومت تقویت شود

میزان: حضور کشورها و گروهک های تروریست در شمال ایران چه مخاطرات و چالش هایی را متوجه ایران می کند؟

شایق: ما باید یکی، یکی تهدیدات و چالش هایی که برای کشورمان وجود دارد را مشخص کنیم و اجازه ندهیم یکسری نیرو هایی که اصلا نمی دانیم با چه مقصودی به این ناحیه آمده اند و نزدیک ما هستند و روسایشان مانند اردغان هر ازگاهی یک رجزخوانی و شعر تحریک آمیز قرائت می کند، در اینجا حضور داشته باشند. نباید رجزخوانی ها تنها با یک توثیق آقای ظریف پاسخ داده شود. باید حوزه قفقاز بیش از این مورد توجه قرار گیرد و از همه مهمتر جبهه مقاومت در این کشور ها باید تقویت شود. حمایت از مسلمانان در بند ارمنستان نیز باید با قوت ادامه داده شود، اما یک ارتباط فعال نیز بین دو کشور اتفاق بیفتد؛ انتظار ما از دولتمردان محافظت و متمرکز شدن روی منافع ملی با همه جوانب است. از بالا حضور ترکیه و انگلیس و این ها به بهانه کریپدور نفتی و گازی و در پایین هم باز شدن سفارتخانه های رژیم صهیونیستی، چنانچه نخواهند جنگ های نیابتی جدیدی را برای ما به راه بیندازند. خطرناک است. هرچقدر در جنگ ژئو اکونومیک قفقاز، حرکت دیپلماتیک ما قوی باشد، منافع و ارتباط دوستانه ما را بیشتر حفظ می کند و به نوعی با نشان دادن قدرت مان اجازه نمی دهیم جنگ نیابتی در منطقه شکل بگیرد.

خط لوله باکو، تفلیس و جیحان می تواند از ایران عبور کند

میزان: جنگ قره باغ برای کشورهای درگیر آن چه سودی داشت؟

شایق: این را می دانیم که جنگ قره باغ غیر از بیماری، ویرانی و خرابی زیرساخت ها فایده ای نداشت و زمانی هم که یک جنگ تمام می شود، تبلیغات نادرست آن ادامه می یابد و چه جنگ قره باغ در سال ۱۹۸۰، چه جنگ چچن و داغستان که سال ۱۹۹۰ اتفاق افتاد و چه جریان قره باغ در سال ۲۰۲۰ همگی خانمان سوز هستند و این جنگ ها ارتباطی به دولت و ملت ایران ندارد و هیچکدام از طرفین نیز نیاز به نبرد و جنگ افزار برای کشتن همدیگر ندارند؛ علت این است که سلاح هایی که این دو دولت استفاده می کنند، بیشتر از تل آویو، آنکارا، مسکو و واشنگتن تهیه شده است. اما انبوهی از فشار رسانه ای غربی. منطقه ای تلاش می کنند مردم کشورهای منطقه را به یک جنگ شناختی علیه ملت و حکومت ایران در حوزه قفقاز قرار دهند و باید دقت کنیم که در این زمینه می خواستند دیپلماسی عمومی را تقویت کنند در حالی که می دانیم، ایران پس از فروپاشی شوروی سابق به دو طرف جنگ قفقاز کمک های انسان دوستانه کرده است و فقط یک مورد آن اسکان به ۷۰ هزار آواره ای بود که از جنگی که در قفقاز اتفاق افتاد به ایران آمدند و همیشه نیز مورد محبت ایران بودند. ایران با قفقاز شمالی و جنوبی مشترکات فرهنگی و سنتی دارد به همین لحاظ در یک گهواره تمدنی قرار گرفتیم و این باید خیلی مورد توجه قرار گیرد، برخلاف رژیم صهیونیستی، آمریکا که هیچ مشترکاتی با این دو کشور ندارند و همیشه نیز در این قضیه دخالت کرده اند. از همین رو باید در خصوص کشورهای قفقاز یک نگاه ویژه ای داشته باشیم، این ها با جمعیت زیاد از سرزمین های پدری ما ایران طبق یکسری معاهدات جدا شدند، اما خودشان نیز احساسات میهن دوستانه شان را در قالب کشورشان، حفظ می کنند و ما هم همین طور، اما از سوی دیگر باید یک ارتباط قوی بین ما و حوزه قفقاز باشد باید با یک دیپلماسی عمومی و از باب اقتصادی باید در نظر داشته باشیم سرزمین های قفقاز مانند یک پلی بین دریای خزر و دریای سیاه هستند و به همین جهت از منر ژئو اکونومیک و راهبردی دارای اهمیت زیادی هستند، زیرا در دراز مدت در اقتصاد کشور تاثیرگذار خواهند بود. خط لوله باکو، تفلیس و جیحان که برای انتقال انرژی دریای خزر ساخته شده است می تواند از ایران عبور کند، اما حضور و دخالت ترکیه در همین بحث مهم است.